

รณราชการเสียหาย...เพราะ “ซบซี้” ไม่เว้นระยะหยุดรถอย่างปลอดภัย

จัดทำโดยนางสาวนิตา บุญยรัตน์ พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

การกระทำที่ถือว่า “ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” เป็นการกระทำซึ่งบุคคลพึงคาดหมายได้ว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ แต่หากได้มีการใช้ความระมัดระวังแม้เพียงเล็กน้อยก็อาจป้องกันมิให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ แต่ผู้กระทำกลับไม่ได้ใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้น (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๔๙/๒๕๕๕) และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงทำให้หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหาย เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายดังกล่าวตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

คดีปกครองที่นำมาฝากฉบับนี้ เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งบรรณคดีของทางราชการโดยประมาทเฉี่ยวชนกับรถยนต์คันอื่นและเกิดความเสียหายกับราชการ โดยคดีนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการทิ้งระยะห่างของรถที่ซบซี้บนท้องถนนตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งตามมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติให้ผู้ซบซี้ต้องซบรถให้ห่างรถคันหน้าพอสมควรในระยะที่จะหยุดรถได้อย่างปลอดภัยเมื่อจำเป็นต้องหยุดรถ

เมื่อกฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดระยะห่างของรถที่วิ่งบนท้องถนนไว้อย่างชัดเจน จะต้องใช้เกณฑ์ระยะใดในการพิจารณา และหากผู้ซบซี้รถยนต์คันหลังไม่สามารถหยุดรถได้ทันและชนกับรถคันหน้าอันเนื่องจากซบในระยะกระชั้นชิดในสภาพจราจรที่แออัด อีกทั้ง รถยนต์คันหน้าระบบห้ามล้อใช้การไม่ได้เป็นเหตุให้ชนกับรถคันอื่นที่อยู่ด้านหน้าถัดไป จะถือเป็นเหตุสุดวิสัยที่ผู้ซบซี้รถยนต์คันหลังไม่สามารถป้องกันมิให้เกิดความเสียหายหรือไม่

ข้อเท็จจริงในคดีคือ ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นข้าราชการระดับ ๗ ได้รับอนุญาตจากผู้ถูกฟ้องคดี (สำนักงานคุมประพฤติ) ให้นำรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติราชการในช่วงเสาร์อาทิตย์ โดยนำรถยนต์ไปเก็บไว้ที่อาคารบ้านพักข้าราชการ (ซึ่งเป็นบ้านพักของตนเอง) และหลังจากปฏิบัติราชการแล้วเสร็จในเช้าวันจันทร์ เวลา ๗ นาฬิกา ได้ซบรถยนต์เพื่อนำไปคืนที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสมุทรปราการตามเส้นทางถนนสุขุมวิท (สายเก่า) มุ่งหน้าไปสมุทรปราการ

ขณะที่ผู้ฟ้องคดีซบรถตามหลังรถบรรทุกขยะของเทศบาล โดยทิ้งระยะห่างประมาณ ๒๐ เมตร ใช้ความเร็ว ๘๐ ถึง ๙๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง รถบรรทุกพุ่งชนท้ายรถยนต์คันที่วิ่งอยู่ด้านหน้ารวม ๔ คัน ผู้ฟ้องคดีซึ่งซบรถตามหลังไม่สามารถหยุดรถได้ทันจึงพุ่งชนท้ายรถบรรทุกเป็นผลให้รถยนต์ของราชการเสียหาย

เรื่องนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังว่า ผู้ฟ้องคดีซบรถโดยไม่ทิ้งระยะห่างจากรถคันหน้าพอสมควรในระยะที่จะหยุดรถได้โดยปลอดภัยเมื่อจำเป็นต้องหยุดรถเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหาย

หลังจากที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์และผู้มีอำนาจยกอุทธรณ์ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้มีการพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี โดยโต้แย้งว่า การที่รถบรรทุกเปลี่ยนช่องทางการจราจรกะทันหัน โดยไม่แสดงสัญญาณใด ๆ ทั้งยังห้ามล้อใช้การไม่ได้ ซบรถสายไปสายมา ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถหยุดรถได้ทัน จึงเป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่อาจคาดหมายได้

ปัญหาว่า ผู้ฟ้องคดีขับรถยนต์โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ ? และการกระทำโดยประมาทเลินเล่อของผู้ฟ้องคดีเป็นผลโดยตรงทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกฟ้องคดีหรือไม่

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นกฎหมายมีวัตถุประสงค์ให้การใช้รถใช้ถนนมีความปลอดภัย การที่บัญญัติให้ผู้ขับขี่ต้องขับรถให้ห่างรถคันหน้าพอสมควรในระยะที่จะหยุดรถได้อย่างปลอดภัยเมื่อจำเป็นต้องหยุดรถ หมายความว่าสามารถที่จะสามารถหยุดรถได้โดยปลอดภัยเมื่อเกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนหรือมีอุบัติเหตุอื่นใดเกิดขึ้นกับรถคันอื่นด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากอุบัติเหตุจากการใช้รถใช้ถนนเป็นเรื่องที่คาดหมายได้ว่าอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

การที่ผู้ฟ้องคดีขับรถด้วยความเร็ว ๘๐ ถึง ๙๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ในสภาพถนนซึ่งมี ๒ ช่องจราจรในช่วงเวลาเช้าของวันทำงานที่เป็นชั่วโมงที่เร่งด่วน การจราจรแออัดเป็นปกติและในช่องจราจรด้านขวามีที่กลับรถเป็นระยะ ๆ ตลอดเส้นทาง ผู้ฟ้องคดีควรที่จะต้องสำนึกได้ว่าอาจเกิดการเฉี่ยวชนหรือมีอุบัติเหตุขึ้นได้ ควรต้องระมัดระวังมากขึ้น เมื่อมีอุบัติเหตุรถบรรทุกกระบับห้ามล้อใช้การไม่ได้และชนกับรถคันอื่นที่จอดรอกลับรถอยู่ด้านหน้า ผู้ฟ้องคดีขับรถยนต์ตามหลังรถบรรทุกได้พยายามห้ามล้อให้รถหยุดแต่ไม่สามารถหยุดรถได้ทันทำให้พุ่งชนท้ายรถบรรทุกและรถยนต์ของผู้ถูกฟ้องคดีเสียหาย

จึงแสดงว่า ผู้ฟ้องคดีขับรถโดยไม่ใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอ ไม่ถึงระยะให้ห่างจากรถบรรทุกที่วิ่งอยู่ข้างหน้าในระยะที่จะหยุดรถได้โดยปลอดภัยในเมื่อจำเป็นต้องหยุดรถ อันเป็นการขับรถโดยฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว การที่ผู้ฟ้องคดีขับรถชนท้ายรถบรรทุก จึงเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง **และความเสียหายที่เกิดแก่รถยนต์ของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นผลโดยตรงจากการที่ผู้ฟ้องคดีขับรถโดยไม่ใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอและฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ไม่ได้เป็นผลโดยตรงจากการประมาทของพนักงานขับรถบรรทุกหรือจากความบกพร่องของรถบรรทุก** จึงถือว่ากระทำละเมิดต่อผู้ถูกฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สำหรับจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ฟ้องคดีสมควรต้องรับผิดชอบใช้ให้แก่ทางราชการนั้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ฟ้องคดีขับรถยนต์ตามหลังรถบรรทุกซึ่งเป็นรถขนาดใหญ่ ย่อมไม่สามารถมองเห็นสภาพการจราจรด้านหน้าว่ามีปริมาณรถเพียงใด มีรถจอดติดอยู่เป็นระยะทางเท่าใด มีอุบัติเหตุหรือไม่ และอาจจำเป็นต้องหยุดรถโดยกะทันหัน ซึ่งในวิสัยและพฤติการณ์เช่นนั้น หากผู้ฟ้องคดีใช้ความระมัดระวังสักเล็กน้อยโดยชะลอความเร็วและขับรถห่างรถคันหน้าพอสมควรในระยะที่จะหยุดรถได้โดยปลอดภัย ก็ย่อมทำได้ แต่ผู้ฟ้องคดีกลับยังขับรถด้วยความเร็วประมาณ ๘๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง โดยเว้นระยะห่างเพียง ๒๐ เมตร เมื่อรถบรรทุกเกิดอุบัติเหตุชนกับรถคันหน้า จึงไม่สามารถหยุดรถได้โดยปลอดภัยในเมื่อจำเป็นต้องหยุดรถตามที่กฎหมายกำหนด **อุบัติเหตุดังกล่าวจึงไม่ใช่เหตุสุดวิสัย** แต่เมื่อในการขอใช้รถทุกครั้ง จะมีพนักงานขับรถเป็นผู้ขับขี่และการขอครั้งนี้เป็นเวลาเลิกงานซึ่งหน่วยงานราชการไม่สามารถติดต่อพนักงานขับรถซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในเวลาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนได้ ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ จึงอนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีขับรถคันดังกล่าวด้วยตนเอง ทั้งที่เป็นอำนาจของอธิบดี จึงมีเหตุผลสมควรที่จะให้หักส่วนความรับผิดชอบให้แก่ผู้ฟ้องคดีด้วย โดยให้ผู้ฟ้องคดีรับผิดชอบร้อยละ ๗๕ ของค่าเสียหาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๗๕/๒๕๕๖)

จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดในคดีนี้จึงเห็นได้ชัดว่า แม้มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ จะไม่ได้กำหนดระยะห่างของรถที่วิ่งบนท้องถนนไว้อย่างชัดเจน แต่ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ขับขี่รถยนต์ที่จะต้องเป็นผู้พิจารณาระยะห่างระหว่างรถคันหน้า

กับคันหลังซึ่งจะต้องเป็นระยะห่างพอที่จะหยุดรถได้อย่างปลอดภัยเมื่อจำเป็นต้องหยุดรถและสามารถหยุดรถได้โดยปลอดภัยเมื่อมีอุบัติเหตุเฉี่ยวชนหรือมีอุบัติเหตุอื่นใดเกิดขึ้นกับรถคันอื่นบนท้องถนนด้วย ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสภาพถนน สภาพการจราจรในเวลาที่ยับยั้ง สภาพและขนาดของรถยนต์ที่วิ่งอยู่ด้านหน้า ตลอดจนการใช้ความเร็วของรถซึ่งจะต้องเหมาะสมกับสภาพถนน สภาพการจราจรที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ ดังนั้น แม้จะขับรถยนต์ด้วยความเร็วไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด และกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก ไม่ได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าระยะหยุดรถโดยปลอดภัยต้องเป็นระยะเท่าใด แต่หากผู้ขับขี่ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังในสภาวะที่บุคคลทั่วไปพึงคาดหมายได้ว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้และหากได้มีการใช้ความระมัดระวังแม้เพียงเล็กน้อยก็อาจป้องกันมิให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ย่อมถือเป็นการกระทำประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งหากผู้ขับขี่รถยนต์ของราชการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก็จำต้องชดเชยค่าเสียหายให้กับราชการโดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณี
